

Perspectiefnota 2020

*'Scenario's voor
een financieel gezond perspectief'*

Vastgesteld in het college van B&W op 11 juni 2019

Inhoudsopgave Perspectiefnota 2020

1. Inleiding.....	3
2. Algemeen financieel perspectief.....	4
2.1. Uitgangspunten Begroting 2020	5
2.2. Algemene uitkering	6
2.3. Gemeenschappelijke regelingen	6
2.4. Autonome ontwikkelingen	8
2.5. Ambities Samenlevingsagenda.....	9
2.6. Oplossingsrichtingen	10
2.7. Risico's.....	10
3. Zoekrichtingen op weg naar een sluitende begroting	11
4. Van Perspectiefnota naar begroting	18

1. Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota voor de periode 2020 tot en met 2023 met als thema: *'Scenario's voor een financieel gezond perspectief'*.

Kostenontwikkeling sociaal domein zorgelijk

In de komende jaren voorziet de gemeente aanzienlijke tekorten in het sociaal domein. De rijksbudgetten dalen en de kosten stijgen. In 2018 was al sprake van een tekort op de bijstand en de nieuwe taken jeugdhulp. Deze tekorten werden in 2018 nog opgevangen doordat er geld overbleef op beschermd wonen en de wet maatschappelijke ondersteuning. De nieuwe taken zijn tot en met 2018 binnen het kader van de beschikbare rijksbudgetten uitgevoerd. Vanaf 2019 voorziet de gemeente geen compensatie op andere onderdelen binnen het sociaal domein voor de oplopende kosten voor de jeugdhulp en de wet maatschappelijke ondersteuning.

Taskforce

De gemeente Alblasterdam en de andere gemeenten in de regio Drechtsteden staan voor grote uitdagingen in hun begrotingen 2020 en verder. De gemeenten willen hun ambities waarmaken en tegemoet komen aan de steeds verder toenemende vraag naar zorg. De kosten lopen op terwijl het Rijk niet voldoende middelen beschikbaar stelt om deze te kunnen betalen. Gemeenten moeten daarom keuzes maken om dit op te kunnen vangen. Regionaal is in afstemming met de zeven gemeenten een taskforce ingesteld, met deskundigen uit de Sociale Dienst Drechtsteden, Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid, gemeentelijke vertegenwoordigers en controllers. Zij gaan de gemeenten ondersteunen in het blijven verbinden van ambitie, inhoud en geld. Daarnaast hebben zij de opdracht de financiële positie van de gemeenten te actualiseren en inzicht te geven in de mogelijke beleidsaanpassingen.

Solide financieel beleid noodzaakt tot een pas op de plaats

Uit deze Perspectiefnota blijkt dat de structurele lasten € 2 miljoen hoger zijn dan de structurele baten. Zonder aanvullende maatregelen zal er sprake zijn van een structureel tekort van ongeveer € 2 miljoen per jaar ten opzichte van een totale begroting tussen de € 45 en € 50 miljoen. Wij staan voor de opgave om de structurele baten en lasten in de komende jaren weer met elkaar in evenwicht te brengen. Dit noodzaakt tot een pas op de plaats en om kaderstellende uitspraken van de raad om binnen een solide financieel beleid onze ambities zo veel mogelijk waar te maken, maar wel scherpe keuzes te maken.

Het college blijft inzetten op de lobby naar het Rijk voor voldoende budgetten en in regionaal verband samen met de Drechtstedengemeenten, de Sociale Dienst Drechtsteden en de Serviceorganisatie jeugd te komen tot oplossingen voor de taken werk, zorg en jeugd. Het college heeft wel zelfbewust in beeld gebracht in welke omvang lokaal maatregelen noodzakelijk zijn indien vanuit de lijnen Rijk en Regio niet tijdig voldoende oplossingen komen. Hiervoor zijn in deze Perspectiefnota een aantal voorbeeld scenario's opgenomen.

Algemene beschouwingen

Deze Perspectiefnota wordt behandeld in de raad tijdens de Algemene beschouwingen op 9 en 10 juli 2019. Het college vraagt de raad zich in ieder geval uit te spreken over de door het college geschetste lijnen Rijk, Regio en lokaal en richting te geven aan het college over de mate waarin het aan de knoppen, zoals het weerstandsvermogen, de lokale lasten, het ambitieniveau en het voorzieningenniveau in het dorp, kan draaien richting een sluitende begroting. Het college doet een voorstel voor het vervolgproces richting de behandeling van de begroting 2020.

2. Algemeen financieel perspectief

In dit hoofdstuk informeren wij u over het algemeen financieel perspectief. We starten met een overzicht van de veranderingen ten opzichte van de Begroting 2019 en het Meerjarenperspectief 2020-2022.

Het financiële meerjarenperspectief 2020-2023 ziet er als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat Begroting 2019	18	335	-	-/- 122
Mutaties PPN 2020:				
Algemene uitkering	301	269	325	403
Gemeenschappelijke regelingen				
- sociaal domein	-/- 1.609	-/- 2.363	-/- 2.752	-/- 2.694
- overige	<u>-/- 531</u>	<u>-/- 549</u>	<u>-/- 568</u>	<u>-/- 580</u>
Totaal	-/- 2.140	-/- 2.912	-/- 3.320	-/- 3.274
Overige autonome ontwikkelingen	-/- 987	-/- 937	-/- 937	-/- 937
Ambities samenlevingsagenda				
- sociaal domein	-/- 70	-/- 70	-/- 70	-/- 70
- overige	<u>-/- 175</u>	<u>-/- 175</u>	<u>-/- 175</u>	<u>-/- 175</u>
Totaal	-/- 245	-/- 245	-/- 245	-/- 245
Totaal mutaties PPN 2020	-/- 3.071	-/- 3.825	-/- 4.177	-/- 4.053
Geraamd resultaat na mutaties PPN 2020				
- sociaal domein	-/- 1.679	-/- 2.433	-/- 2.822	-/- 2.764
- overige	<u>-/- 1.374</u>	<u>-/- 1.057</u>	<u>-/- 1.355</u>	<u>-/- 1.411</u>
Totaal	-/- 3.053	-/- 3.490	-/- 4.177	-/- 4.175
Oplappingsrichtingen				
- sociaal domein	-	717	1.106	1.487
- overige	<u>799</u>	<u>824</u>	<u>824</u>	<u>824</u>
Totaal	799	1.541	1.930	2.311
Geraamd resultaat PPN 2020 na oplossingsrichtingen				
- sociaal domein	-/- 1.679	-/- 1.716	-/- 1.716	-/- 1.277
- overige	<u>-/- 575</u>	<u>-/- 233</u>	<u>-/- 531</u>	<u>-/- 587</u>
Totaal	-/- 2.254	-/- 1.949	-/- 2.247	-/- 1.864

Vooralsnog is in deze Perspectiefnota sprake van tekorten in alle jaren. Dit wordt vooral veroorzaakt door de oplopende kosten in het sociaal domein. Onze doelstelling is in de begroting 2020 minimaal voor het begrotingsjaar 2023 een 'structureel' sluitende begroting te presenteren of zoveel eerder als mogelijk. In onderdeel 3 van deze Perspectiefnota zijn de zoekrichtingen die het college ziet op weg naar een sluitende begroting opgenomen.

De financiële mutaties, die in deze Perspectiefnota zijn verwerkt, worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

2.1. Uitgangspunten Begroting 2020

Bij het opstellen van de Begroting 2020 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Onderwerp	Uitgangspunten voor de Begroting 2020
Personele budgetten	In de Perspectiefnota 2020 is rekening gehouden met de cao die loopt tot 1 januari 2019 en een reservering voor verwachte indexatie op de lonen. Op dit moment zijn de uitkomsten van de onderhandelingen voor de cao vanaf 1 januari 2019 nog niet bekend. In de begroting 2020 is op dit onderdeel mogelijk nog bijstelling van de begroting nodig op grond van de uitkomsten van de onderhandelingen.
Prijzontwikkeling materiële budgetten	<p>Wij passen <u>geen</u> algemene indexering toe op de materiële budgetten. Wij streven ernaar om permanent te innoveren en te besparen en daarmee ruimte te scheppen voor de ambities van de Samenlevingsagenda.</p> <p>Als budgetten 'aantoonbaar' te laag blijken te zijn dan wordt een verhoging van het budget als autonome ontwikkeling in de Begroting 2020 verwerkt. In onderdeel 2.3 van deze Perspectiefnota zijn de autonome ontwikkelingen, die wij op dit moment voor 2020 voorzien, opgenomen.</p>
Subsidies	Wij passen <u>geen</u> algemene indexering (voor personele en materiële kosten) toe op subsidies aan 'maatschappelijke partners'. Op grond van de ingediende subsidie aanvragen wordt beoordeeld of toekenning van indexering noodzakelijk is. In onderdeel 2.3 van deze Perspectiefnota zijn de autonome ontwikkelingen, die wij op dit moment voor 2020 voorzien, opgenomen.
Rente	De interne rekenrente bedraagt 2,0%. Voor de grondexploitaties wordt een rekenrente gehanteerd van 1,8%.
Algemene uitkering	Voor de raming van de algemene uitkering gaan wij uit van de meest recent beschikbare circulaire bij het ambtelijk afronden van de Begroting 2020. Bij het ambtelijk afronden van de Perspectiefnota 2020 is uitgegaan van de Decemercirculaire 2018. De financiële effecten van de Meircirculaire 2019, die eind mei is gepubliceerd, kon niet tijdig meer worden geanalyseerd om te verwerken in deze Perspectiefnota 2020. De algemene uitkering in de Begroting 2020 ramen wij op grond van de mei-circulaire 2019.
Woonlasten	<p>In het coalitieakkoord is afgesproken dat voor de woonlasten als totaal een 0-lijn (geen stijging) wordt gehanteerd. Gestreefd wordt naar lastenverlichting voor inwoners en ondernemers. Wij maken hierop alleen een uitzondering als het vangnet in het sociale domein in het gedrang komt.</p> <p>Gezien de kostenontwikkeling in het sociaal domein is het de vraag of in de Begroting 2020 een uitzondering moet worden gemaakt. In hoofdstuk 3 Zoekrichtingen op weg naar een sluitende begroting komt de kaderstelling op dit punt nog nader aan bod.</p>
Overige tarieven	Voor de overige tarieven gelden veelal wettelijke kaders, zoals bijvoorbeeld de Wet Markt en Overheid. Voor veel tarieven is maximaal kostendekkend dan wel een maximum tarief een wettelijk kader. Jaarlijks wordt beoordeeld of tarieven (maximaal) kostendekkend zijn en worden de tarieven opnieuw vastgesteld.

2.2. Algemene uitkering

In de Perspectiefnota 2020 is de raming van de algemene uitkering opgenomen die is gebaseerd op de decembercirculaire 2018. De meicirculaire 2019 is bepalend voor het financieel meerjarenperspectief van Alblasterdam. De financiële effecten van de Meicirculaire 2019, die eind mei is gepubliceerd, konden niet tijdig meer worden geanalyseerd om te verwerken in deze Perspectiefnota 2020. De algemene uitkering in de Begroting 2020 ramen wij op grond van de mei-circulaire 2019.

De financiële effecten van de mei-circulaire 2019 worden in een afzonderlijke raadsinformatiebrieff nog op hoofdlijnen toegelicht.

2.3. Gemeenschappelijke regelingen

Algemeen

In deze Perspectiefnota is rekening gehouden met de financiële effecten van de concept begrotingen 2020 van de gemeenschappelijke regelingen. In de raad van juni 2019 worden deze begrotingen inclusief de zienswijzen gelijktijdig met deze Perspectiefnota 2020 behandeld.

In de Perspectiefnota 2020 zijn de volgende mutaties in de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen verwerkt:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Sociaal domein	-/- 1.609	-/- 2.363	-/- 2.752	-/- 2.694
Overig	-/- 531	-/- 549	-/- 568	-/- 580
Totaal gemeenschappelijke regelingen	-/- 2.140	-/- 2.912	-/- 3.320	-/- 3.274

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden:				
• Geactualiseerde begroting 2019	-/- 257	-/- 205	-/- 205	-/- 205
• Begroting 2020	-/- 572	-/- 850	-/- 1.239	-/- 1.620
Dienst Gezondheid en Jeugd:				
• Geactualiseerde begroting 2019	-/- 606	-/- 649	-/- 649	-/- 649
• Begroting 2020	-/- 220	-/- 220	-/- 220	-/- 220
Beschermd wonen	46	-/- 439	-/- 439	-
Totaal sociaal domein	-/- 1.609	-/- 2.363	-/- 2.752	-/- 2.694

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden:				
• Geactualiseerde begroting 2019	-/- 131	-/- 131	-/- 131	-/- 131
• Begroting 2020	-/- 134	-/- 134	-/- 134	-/- 134
Dienst Gezondheid en Jeugd:				
• Geactualiseerde begroting 2019	-/- 64	-/- 64	-/- 64	-/- 64
• Begroting 2020	48	48	48	48
Omgevingsdienst ZHZ	-/- 296	-/- 296	-/- 296	-/- 296
Veiligheidsregio ZHZ	-/- 59	-/- 59	-/- 59	-/- 59
Drechtwerk	21	9	-/- 8	-/- 23
SVHW	-/- 5	-/- 5	-/- 5	-/- 5
Souburgh	2	-/- 4	-/- 6	-/- 3
Resterende stelpost indexering	87	87	87	87
Totaal overig	-/- 531	-/- 549	-/- 568	-/- 580

Algemene toelichting

De raad heeft in haar vergaderingen van december 2018, februari 2019, mei 2019 en juni 2019 de zienswijzen behandeld op de geactualiseerde begrotingen 2019 van de GRD en GR DGJ en de begrotingen 2020 van alle gemeenschappelijke regelingen. De financiële effecten van de bijgestelde begrotingen zijn verwerkt in deze Perspectiefnota.

Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden

De taken op het gebied van Werk en inkomen, schulden en WMO nemen toe vanwege demografische ontwikkelingen. Verder heeft de landelijke invoering van het abonnementstarief voor de maatwerkvoorzieningen (o.a. huishoudelijke ondersteuning) een aanzuigende werking. De Sociale Dienst Drechtsteden heeft voor de jaren 2021 tot en met 2023 ook een volumegroei geraamd in de exploitatie.

Dienst Gezondheid Jeugd

Er is een structureel tekort op jeugdhulp, de uitgaven overtreffen de vergoeding van het Rijk ruimschoots. Dit is in lijn met de landelijke trend. Voor de Drechtsteden wordt er hard gewerkt aan de betaalbaarheid. Zo is er een taskforce ingesteld die voorstellen voor beleidsaanpassingen gaat doen.

Beschermd wonen

In het meerjarenperspectief in de begroting 2019 was een structureel overschot opgenomen voor Beschermd wonen. Vanaf 2021 wordt een nieuw verdeelmodel ingevoerd wat zeer waarschijnlijk nadelige gevolgen heeft voor onze gemeente.

Omgevingsdienst ZHZ

De algemene inwoner bijdrage 2020 is € 8.000 hoger dan 2019 door de toegepaste loon- en prijscompensatie. Voor de wettelijke taken die OZHZ voor de gemeente uitvoert stelt OZHZ in samenwerking met de gemeente een jaarprogramma 2020 op. Dit jaarprogramma wordt door het college vastgesteld en ter kennisname aan uw raad aangeboden.

Veiligheidsregio ZHZ

De bijdrage 2020 is € 19.000 hoger dan 2019 door de toegepaste loon- en prijscompensatie. In de begroting 2019 was nog een resterende taakstelling voor de VRZHZ opgenomen van € 40.000.

Drechtwerk

De bijdrage 2020 is € 21.000 hoger dan de bijdrage 2019. De bijdrage 2020 is wel € 21.000 lager dan de bijdrage 2020 die in het meerjarenperspectief 2020 e.v. uit de begroting 2019 werd verwacht.

SVHW

De ontwerpbegroting van SVHW leidt tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage met € 5.000.

Souburgh

De ontwerpbegroting van Souburgh leidt tot kleine aanpassingen van de gemeentelijke bijdrage.

Resterende stelpost indexering

In de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn indexeringen voor 2020 geraamd. Vanuit de begroting 2019 resteert nog een deel van de raming voor indexering bij GR'en voor 2019. Deze raming kan vrijvallen.

2.4. Autonome ontwikkelingen

In de Perspectiefnota 2020 zijn de volgende (autonome) ontwikkelingen verwerkt:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
• Effecten 1 ^e burap 2019	-/- 709	-/- 659	-/- 659	-/- 659
• Reservering loonontwikkeling 2020	-/- 215	-/- 215	-/- 215	-/- 215
• Indexatie subsidies	-/- 57	-/- 57	-/- 57	-/- 57
• Kapitaallasten de Twijn	-/- 6	-/- 6	-/- 6	-/- 6
Totaal (autonome) ontwikkelingen	-/- 987	-/- 937	-/- 937	-/- 284

Effecten 1^e bestuursrapportage 2019

In de 1^e bestuursrapportage 2019 is een aantal ontwikkelingen opgenomen, die een financiële doorwerking hebben in het meerjarenperspectief. De belangrijkste ontwikkelingen betreffen de kosten die samenhangen met het grondstoffenplan, BSSA en Landvast.

Reservering loonontwikkeling 2020

In de Begroting 2019 is rekening gehouden met het loonkostenniveau van 2018 voor de CAO die loopt tot 31 december 2018 en een reservering voor de verwachte loonkostenstijging in 2019. In deze Perspectiefnota 2020 is de verwachte loonkostenontwikkeling 2020 gebaseerd op de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers, omdat de algemene uitkering ook is geraamd op prijspeil 2020.

Indexatie subsidies

Wij passen geen algemene indexering (voor personele en materiële kosten) toe op subsidies aan 'maatschappelijke partners'. Op grond van de ingediende subsidie aanvragen wordt beoordeeld of toekenning van indexering noodzakelijk is. In deze Perspectiefnota is een inschatting opgenomen van de benodigde verhoging van het subsidieplafond voor 2020.

Kapitaallasten De Twijn

De VNG-normen voor de kosten van nieuwbouw voor scholen worden jaarlijks geïndexeerd. In de begroting 2019 was een inschatting opgenomen voor de indexatie. De gevolgen van de definitieve normen zijn opgenomen in deze Perspectiefnota. De raad ontvangt op korte termijn een voorstel voor de aanpassing van het nieuwbouwkrediet van De Twijn.

2.5. Ambities Samenlevingsagenda

In de Perspectiefnota 2020 zijn de volgende financiële effecten voor de ambities uit de Samenlevingsagenda verwerkt:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
• Lokale middelen jeugd (voorkant SOJ)	-/- 70	-/- 70	-/- 70	-/- 70
• Handhavingsbeleid	-/- 100	-/- 100	-/- 100	-/- 100
• Grondstoffenplan: extra inzamelingsronde PMD	-/- 75	-/- 75	-/- 75	-/- 75
• Ontwikkeling voormalig Nedstaal terrein (gedekt uit leges)	-	-	-	-
Totaal ambities Samenlevingsagenda	-/- 245	-/- 245	-/- 245	-/- 245

Lokale middelen jeugd (voorkant SOJ)

In de begroting 2020 van de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) is de beweging van meer middelen naar de voorkant opgenomen. De SOJ gaat er in de begroting 2020 vanuit dat gemeenten deze extra middelen lokaal gaan besteden.

Handhavingsbeleid

In de startnotitie toezicht en handhaving die in mei 2019 in de raad is behandeld is een menukaart opgenomen waarin de extra benodigde middelen voor een aantal scenario's is weergegeven. In de Perspectiefnota 2020 zijn extra middelen voor scenario B (minimale scenario) opgenomen. Indien de raad na uitwerking van het handhavingsbeleid 2019-2023 kiest voor een scenario waarvoor meer extra middelen noodzakelijk zijn dan moet daarvoor nog aanvullende dekking worden gezocht.

Grondstoffenplan: extra inzamelingsronde PMD

De kosten van een extra inzamelingsronde PMD bedragen € 75.000. Voor deze wens van de raad is gelet op het financieel perspectief nog geen voorstel gedaan.

Ontwikkeling voormalig Nedstaal terrein

Met de eigenaar van het voormalige Nedstaal terrein en de regionale gebiedsontwikkelaar Rom-D is overeengekomen dat de gemeente zorg draagt voor een gestroomlijnde dienstverlening ten aanzien van de benodigde procedures en beschikkingen. De wens is om de dienstverlening zoveel mogelijk vanuit één loket te organiseren. De omgevingsdienst gaat deze loketfunctie vervullen. De extra kosten die hiermee samenhangen zijn niet in de primaire begroting opgenomen. Naar verwachting worden de kosten gedekt door extra legesopbrengsten waardoor deze activiteiten budgetneutraal uitgevoerd kunnen worden.

2.6. Oplossingsrichtingen

In de Perspectiefnota 2020 zijn de volgende oplossingsrichtingen verwerkt:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
• Grondstoffenplan	186	186	186	186
• Lokale heffingen	250	250	250	250
• Leges omgevingsvergunningen	363	388	388	388
• Sociaal domein	-	717	1.106	1.487
Totaal oplossingsrichtingen	799	1.541	1.930	2.311

Grondstoffenplan

In de 1^e bestuursrapportage 2019 zijn de ontwikkelingen en maatregelen en oplossingsrichtingen toegelicht. Naast het structureel hoger ramen van de afvalstoffenheffing met € 50.000 zijn de volgende maatregelen en oplossingsrichtingen voorgesteld om het tekort op het product reiniging terug te dringen:

- Verhoging van de afvalstoffenheffing met € 136.000 (doorrekenen hogere verbrandingsbelasting en afdelingskosten) en tegelijkertijd de rioolheffing met hetzelfde bedrag verlagen. Op het product riolering is sprake van lagere afdelingskosten en een overschot. De aanpassing van het tarief kan per 1 januari 2020.
- Te sturen op de resultaten van HVC om met name de verwerkingskosten beheersbaar te krijgen en te verlagen.

Lokale heffingen

Uit de jaarrekening 2018 blijkt een lagere leegstand op OZB niet woningen dan begroot en lagere lasten vanwege kwijtscheldingen. Dit voordeel is structureel geraamd in deze Perspectiefnota.

Leges omgevingsvergunning

Als gevolg van de economische groei worden steeds meer omgevingsvergunningen aangevraagd. Een toename in het aantal aangevraagde omgevingsvergunningen betekent ook een toename in de legesopbrengsten. Vanaf 2020 wordt verwacht dat de legesinkomsten toenemen. Daarnaast wordt ook gekeken naar de kostendekkendheid van het tarief.

Sociaal domein

Het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen vanaf 2021 is nog niet definitief ingevoerd. Vanuit de VNG hebben wij signalen dat voor de invoering een langjarige overgangperiode noodzakelijk is. In afwachting van definitieve besluitvorming hebben wij het voordeel beschermd wonen nog gehandhaafd in deze Perspectiefnota.

De Sociale dienst Drechtsteden heeft een realistische raming van de kosten WMO voor het jaar 2020 opgenomen. De volumeontwikkeling voor de WMO in 2021 en verder is zeer onzeker. Wij staan bovendien op het standpunt dat het Rijk volume groei moet compenseren. Wij hebben in deze perspectiefnota de volume groei 2021 en verder niet in de programmabegroting opgenomen, maar als risico geassocieerd.

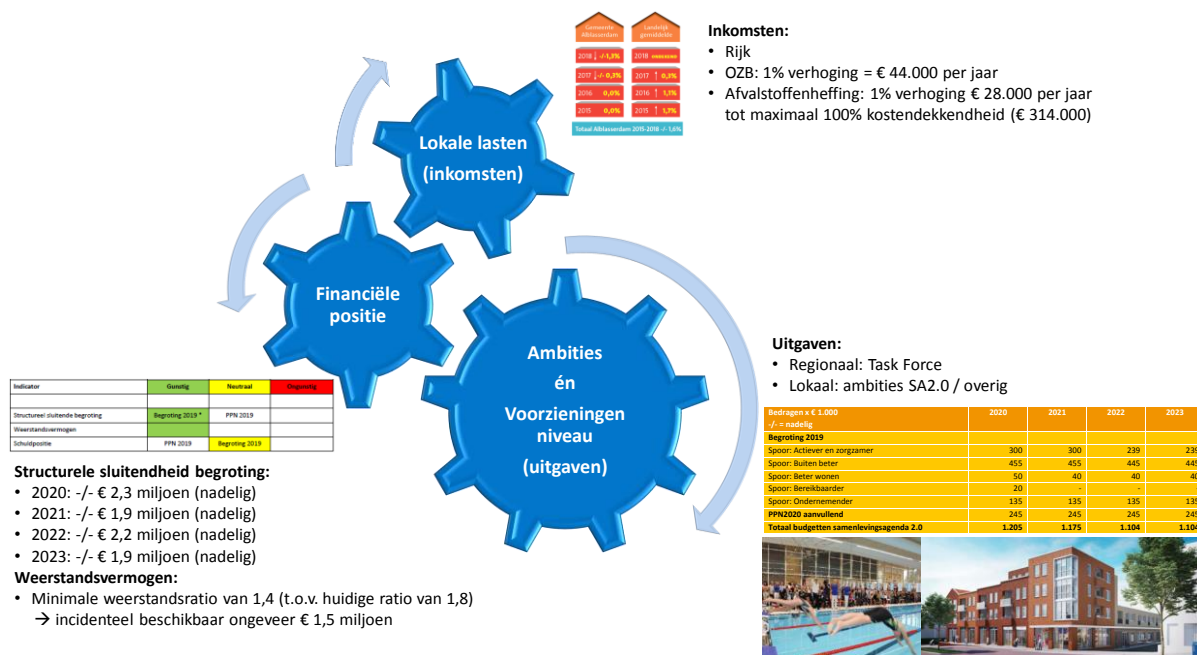
2.7. Risico's

Bij de begroting 2020 komen wij met een volledig geactualiseerd risicoprofiel.

3. Zoekrichtingen op weg naar een sluitende begroting

Financiële positie 2020-2023

De olopende tekorten in het sociaal domein zijn van zo'n omvang voor Alblusserdam dat voor de komende jaren stevige keuzes gemaakt moeten worden. Hiervoor is het noodzakelijk om breder naar de financiële positie van de gemeente Alblusserdam te kijken dan alleen naar de structurele sluitendheid van de begroting. Er zijn meerdere knoppen waar de gemeente aan kan draaien zoals het weerstandsvermogen, de lokale lasten, het ambitieniveau en het voorzieningenniveau in het dorp. Deze knoppen moeten wij in onderlinge samenhang bekijken.

Uit deze Perspectiefnota 2020 blijkt het volgende financieel perspectief:

Bedragen * € 1.000 (-/ = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na oplossingsrichtingen				
- sociaal domein	-/ 1.679	-/ 1.716	-/ 1.716	-/ 1.277
- overige	-/ 575	-/ 233	-/ 531	-/ 587
Totaal	-/ 2.254	-/ 1.949	-/ 2.247	-/ 1.864

De structurele lasten zijn € 2 miljoen hoger dan de structurele baten. Zonder aanvullende maatregelen zal er sprake zijn van een structureel tekort van ongeveer € 2 miljoen per jaar. Wij staan voor de opgave om de structurele baten en lasten in de komende jaren weer met elkaar in evenwicht te brengen. Het college zet hiervoor de komende maanden en jaren in op de volgende lijnen:

- Landelijk:** lobby naar het Rijk voor voldoende macro budgetten voor de aan gemeenten overgedragen taken in het sociaal domein om de inkomsten uit de algemene uitkering te verhogen.
- Regionaal:** de task force sociaal domein om te komen tot adviezen en aanbevelingen over de beheersbaarheid van de kosten in het sociaal domein.
- Lokaal:** voor het geval er uit de lijnen landelijk en/of regionaal onvoldoende oplossingen komen, is het ook noodzakelijk nu al lokaal te kijken of en hoe wij de tekorten kunnen oplossen: Er zijn lokaal twee mogelijkheden: 1) de kosten verlagen (ambities bijstellen en/of bezuinigen) en 2) de opbrengsten verhogen (m.n. de woonlasten).

Naast het nemen van maatregelen is het weerstandsvermogen van de gemeente bepalend voor de tijd die beschikbaar is om de structurele baten en lasten weer met elkaar in evenwicht te brengen. De ondergrens die de gemeente hanteert voor de weerstandsratio bepaald welk deel van de algemene reserves (= weerstandsvermogen) de gemeente kan inzetten om tijdelijk een tekort te dekken. Bij een ondergrens van 1,4 is er ruim € 1,4 miljoen als incidentele ruimte beschikbaar.

Tijdens de algemene beschouwingen voert het college graag het gesprek met de raad over de kaders die de raad bij ieder van de knoppen (het weerstandsvermogen, de lokale lasten, het ambitieniveau en het voorzieningenniveau in het dorp) aan het college wil meegeven bij het opstellen van de begroting 2020.

Toezicht

De toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, beoordeelt onze financiële positie en let hierbij op:

- Of de begroting structureel sluitend is in het eerste en/of laatste begrotingsjaar. Indien alleen het laatste jaar structureel sluitend is let de provincie ook op of in een volgende begroting er geen sprake is van een doorschuivend tekort (in een volgende begroting moeten dan de laatste twee jaar structureel sluitend zijn). De provincie stelt de gemeente onder preventief toezicht indien niet wordt voldaan aan dit criterium van een structureel sluitende begroting.
- Of de gemeente voldoende weerstandsvermogen aanhoudt.

Solide financieel beleid

Een solide financieel beleid stelt ook grenzen aan tot hoever de gemeente aan de knoppen kan draaien. De gemeente Alblasterdam hanteert een solide financieel beleid, waarin voor de volgende kengetallen een eigen normering door de raad is vastgesteld:

- Structureel sluitende begroting
  - *Gunstig:* alle jaren zijn individueel 'structureel' sluitend
  - *Neutraal:* alle jaren zijn per saldo 'structureel' sluitend
  - *Ongunstig:* geen 'structureel' sluitende begroting
- Voldoende weerstandsvermogen
  - *Gunstig:* weerstandsratio (algemeen) voldoet in alle jaren aan streefwaarde van minimaal 1,4 en weerstandsratio grondexploitatie is minimaal 1,0
  - *Neutraal:* weerstandsratio (algemeen) voldoet niet in alle jaren aan streefwaarde van minimaal 1,4, maar is wel minimaal 1,0 en weerstandsratio grondexploitatie is minimaal 1,0
  - *Ongunstig:* weerstandsratio (algemeen) is in één of meerdere jaren kleiner dan 1,0
- Schuldpositie
  - *Debt ratio:* kleiner dan 80%. Een debt ratio van 80% of hoger geeft aan dat het bezit met zeer veel schulden is belast.
  - *Netto schuld / inkomsten:* kleiner dan 100% (stoplicht op oranje) en 130% (stoplicht op rood). De netto schuld gedeeld door de inkomsten geeft een indicatie voor de mate waarin een gemeente de rentelasten kan dekken door voldoende inkomsten.

Scenario's

Het college heeft een aantal scenario's in beeld gebracht voor het geval uit de hiervoor genoemde lijnen Rijk en/of Regionaal onvoldoende oplossingen komen om het financieel tekort op te lossen én de gemeente Alblasserdam voor de opgave staat om het financieel tekort geheel zelf op te lossen. In deze scenario's is op hoofdlijnen de financiële positie van de gemeente geschetst, waarbij inzichtelijk is gemaakt:

- Of de gemeente Alblasserdam tot een structureel sluitende begroting kan komen?
- Of de gemeente Alblasserdam in staat is voldoende weerstandsvermogen achter de hand te houden?
- Of de gemeente Alblasserdam de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen kan volhouden?
- Of de gemeente Alblasserdam de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 de komende jaren kan uitvoeren?

Het college heeft dit inzichtelijk gemaakt voor de volgende scenario's:

1. Alle ambities uitvoeren én woonlasten gelijk houden
2. Woonlasten gelijk houden én minimale weerstandsratio van 1,4
3. Alle ambities uitvoeren én minimale weerstandsratio van 1,4

Mei-circulaire 2019

Wij benadrukken dat de uitkomsten van de mei-circulaire 2019 voor de gemeente Alblasserdam nog niet zijn verwerkt in de scenario's in deze Perspectiefnota. In voorbeeldscenario 1 zijn de extra rijksmiddelen voor de jeugd voor Alblasserdam ingeschat op grond van de verhouding tussen het laatst bekende bedrag van de integratie-uitkering jeugd voor de gemeente Alblasserdam ten opzichte van het op macro niveau door het Rijk toegezegde extra rijksmiddelen jeugd van € 300.000 miljoen in 2021 en 2022. In voorbeeldscenario 1 zijn deze middelen op grond van de toezeggingen door het Rijk ook structureel meegenomen in 2023. In de scenario's 1 tot en met 3 is nog geen rekening gehouden met de door het Rijk toegezegde extra rijksmiddelen jeugd in afwachting van de mei-circulaire waaruit moet blijken welk bedrag Alblasserdam daadwerkelijk zal ontvangen.

Scenario 1: Alle ambities uitvoeren én woonlasten gelijk houden

In dit scenario draaien wij niet aan de knoppen 'ambities / voorzieningenniveau' én 'woonlasten'. Dit scenario laat zien wat dan het effect is op de 'sluitendheid van de begroting' en het 'weerstandsvermogen'.

Maatregelen:

- Geen

Financieel perspectief:

Het financieel perspectief 2020-2023 ziet er in dit scenario als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na scenario 1				
- sociaal domein	-/- 1.679	-/- 1.716	-/- 1.716	-/- 1.277
- overige	-/- 575	-/- 233	-/- 531	-/- 587
Totaal	-/- 2.254	-/- 1.949	-/- 2.247	-/- 1.864
Weerstandsratio	1,2	0,7	0,2	-/- 0,3

Weerstandsratio:

De weerstandsratio daalt in dit scenario naar: -/- 0,3

Conclusies bij scenario 1:

De gemeente Alblasserdam:

- voldoet in dit scenario niet aan het criterium van een structureel sluitende begroting waarop de toezichthouder toetst.
- heeft in dit scenario onvoldoende weerstandsvermogen om de tekorten in 2020 tot en met 2023 uit het weerstandsvermogen te kunnen dekken.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen niet in stand houden.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 de komende jaren niet uitvoeren.

In dit scenario is de gemeente Alblasserdam volledig afhankelijk van extra Rijksmiddelen en/of oplossingen vanuit de regio. Zonder aanvullende maatregelen heeft Alblasserdam geen perspectief op een structureel sluitende begroting en beheersbaarheid van de kosten in het sociaal domein. Dit is geen realistisch scenario. Uit dit scenario blijkt dat het voor de gemeente Alblasserdam noodzakelijk is om ook aan de knoppen 'ambities / voorzieningenniveau' en/of 'woonlasten' te draaien.

Scenario 2: Woonlasten gelijk houden én minimale weerstandsratio van 1,4

In dit scenario draaien wij niet aan de knop 'woonlasten'. Wij streven naar minimaal een structureel sluitende begroting in het begrotingsjaar 2023 en hanteren een minimale weerstandsratio van 1,4. Dit scenario laat zien wat dan het effect is op de 'ambities / voorzieningenniveau'.

Maatregelen:

- Uitgaven structureel verlagen met € 1.235.000 in 2020 en € 1.870.000 vanaf 2021 in afwachting van meer middelen van het Rijk en/of oplossingen vanuit het regionale traject met de Task force sociaal domein. Voor de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 zijn in de Begroting 2019 én deze Perspectiefnota extra budgetten opgenomen van in totaal € 1,2 miljoen in 2020 en 2021 en € 1,1 miljoen in 2022 en 2023.

Financieel perspectief:

Het financieel perspectief 2020-2023 ziet er in dit scenario als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na scenario 2				
- sociaal domein	-/- 1.679	-/- 1.716	-/- 1.716	-/- 1.277
- overige	660	1.637	1.339	1.283
Totaal	-/- 1.019	-/- 79	-/- 377	6
Weerstandsratio	1,5	1,5	1,4	1,4

Weerstandsratio:

De weerstandsratio daalt in dit scenario naar: 1,4 vanaf 2022.

De tekorten in de jaren 2020 tot en met 2022 worden opgevangen binnen de vrije ruimte in het weerstandsvermogen (boven de ratio 1,4).

Conclusies bij scenario 2:

De gemeente Alblasserdam:

- voldoet in dit scenario wel aan het criterium van een structureel sluitende begroting waarop de toezichthouder toetst.
- heeft in dit scenario voldoende weerstandsvermogen om de tekorten in 2020 tot en met 2022 uit het weerstandsvermogen te kunnen dekken.

- kan de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen wel in stand houden.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 de komende jaren niet uitvoeren.

Om tot een structureel sluitende begroting te komen en voldoende weerstandsvermogen achter de hand te houden (minimale ratio van 1,4) zal de gemeente Alblisserdam de structureel een bedrag van € 1.870.000 moeten besparen en/of bezuinigen indien de gemeente de woonlasten niet wil verhogen. Naast het bevriezen van de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 zal de gemeente aanvullend fors moeten bezuinigen.

Scenario 3: Alle ambities uitvoeren én minimale weerstandsratio van 1,4

In dit scenario draaien wij niet aan de knop 'ambities / voorzieningenniveau'. Wij streven naar minimaal een structureel sluitende begroting in het begrotingsjaar 2023 en hanteren een minimale weerstandsratio van 1,4. Dit scenario laat zien wat dan het effect is op de 'woonlasten'.

Maatregelen:

- Inkomsten structureel verhogen met € 1.235.000 in 2020 en € 1.870.000 vanaf 2021, door:
  - o OZB te verhogen met 28% in 2020 en 42,5% in 2021 en verder ten opzichte van het tarief 2019; of
  - o Afvalstoffenheffing te verhogen met 11% (= € 314.000 tot maximaal kostendekkend) én OZB te verhogen met 21% (= € 921.000) in 2020 en 35% (= € 1.556.000) in 2021 en verder ten opzichte van het tarief 2019.

Financieel perspectief:

Het financieel perspectief 2020-2023 ziet er in dit scenario als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na scenario 3				
- sociaal domein	-/- 1.679	-/- 1.716	-/- 1.716	-/- 1.277
- overige	660	1.637	1.339	1.283
Totaal	-/- 1.019	-/- 79	-/- 377	6
Weerstandsratio	1,5	1,5	1,4	1,4

Weerstandsratio:

De weerstandsratio daalt in dit scenario naar: 1,4

Conclusies bij scenario 3:

De gemeente Alblisserdam:

- voldoet in dit scenario wel aan het criterium van een structureel sluitende begroting waarop de toezichthouder toetst.
- heeft in dit scenario voldoende weerstandsvermogen om de tekorten in 2020 tot en met 2022 uit het weerstandsvermogen te kunnen dekken.
- kan de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen niet in stand houden.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 de komende jaren wel uitvoeren.

Om tot een structureel sluitende begroting te komen en voldoende weerstandsvermogen achter de hand te houden (minimale ratio van 1,4) zal de gemeente Alblisserdam de OZB met 42,5% moeten verhogen indien de gemeente geen andere maatregelen wil treffen.

Voorbeelden van draaien aan meerdere knoppen

In de scenario's hiervoor zijn telkens 2 knoppen vastgezet en wordt maar aan één knop gedraaid. Daarmee is het financieel effect van de uitersten per knop in beeld gebracht. De vraag is in hoeverre de raad het college aan de verschillende knoppen wil laten draaien. Dat kan ook in een combinatie van draaien aan meerdere knoppen.

In deze perspectiefnota zijn twee voorbeelden opgenomen van hoe kan worden gedraaid aan verschillende knoppen:

- Extra rijksmiddelen jeugd structureel ramen én ambities (deels) heroverwegen in 2023 én minimale weerstandsratio van 1,0
- Eerste jaar volledige tekort dekken uit reserves, volgende jaren vooralsnog geen maatregelen treffen

Voorbeeld 1: Extra rijksmiddelen jeugd structureel ramen én ambities Samenlevingsagenda heroverwegen in 2023 én minimale weerstandsratio van 1,0

In dit voorbeeld mix scenario draaien wij aan meerdere knoppen. Wij hanteren een lagere minimale weerstandsratio van 1,0. Wij ramen de budgetten voor de Samenlevingsagenda 2.0 niet structureel door na deze collegeperiode. Een nieuw college zal dan in de periode 2022-2026 op dat moment ruimte moeten zoeken voor de ambities van dat college. Wij streven naar minimaal een structureel sluitende begroting in het begrotingsjaar 2023. Dit scenario laat zien wat dan het effect is op de 'woonlasten'.

Maatregelen:

- Extra rijksmiddelen jeugd 2020 en 2021 verwerkt op basis van inschatting bijdrage Alblasserdam ten opzichte van macro budget (= € 408.000 structureel)
- Extra rijksmiddelen jeugd structureel geraamd in 2022 en 2023
- Ambities van de samenlevingsagenda deels heroverwegen in 2023 voor een bedrag van € 859.000 (geen structurele doorwerking van deze budgetten na 2022)
- Verhoging OZB met 16% met ingang van 2020 (= € 704.000 structureel)

Financieel perspectief:

Het financieel perspectief 2020-2023 ziet er in dit voorbeeld als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na voorbeeld 1				
- sociaal domein	-/- 1.271	-/- 1.308	-/- 1.308	-/- 869
- overige	<u>129</u>	<u>471</u>	<u>173</u>	<u>976</u>
Totaal	-/- 1.142	-/- 837	-/- 1.135	107
Weerstandsratio	1,5	1,3	1,0	1,0

Weerstandsratio:

De weerstandsratio daalt in dit scenario naar: 1,0

Conclusie bij voorbeeld 1:

De gemeente Alblasserdam:

- voldoet in dit scenario wel aan het criterium van een structureel sluitende begroting waarop de toezichthouder toetst.
- heeft in dit scenario voldoende weerstandsvermogen om de tekorten in 2020 tot en met 2022 uit het weerstandsvermogen te kunnen dekken.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen niet in stand houden.

- kan zonder aanvullende maatregelen de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 in de jaren 2020 t/m 2022 wel uitvoeren.

De gemeente Alblasserdam is in staat om met een OZB verhoging van 16% een minimale weerstandsratio van 1,0 te behouden. Het is dan wel noodzakelijk om de budgetten voor de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 in 2023 deels te heroverwegen.

Voorbeeld 2: Eerste jaar volledige tekort dekken uit reserves, vanaf 2021 maatregelen richting structureel sluitende begroting vanaf 2023

In dit voorbeeld dekken wij het tekort in het jaar 2020 volledig uit de reserves en draaien wij vanaf 2021 aan de knoppen 'ambities / voorzieningenniveau' en/of 'woonlasten'. Wij streven naar minimaal een structureel sluitende begroting in het begrotingsjaar 2023. Dit scenario laat zien wat dan het effect is op het 'weerstandsvermogen'.

Maatregelen:

- Tekort 2020 van € 2,2 miljoen dekken uit reserves
- Vanaf 2021 de uitgaven structureel verlagen met € 1.870.000 óf de inkomsten structureel verhogen met € 1.870.000 (= OZB verhogen met 42,5%) óf een combinatie van beide

Financieel perspectief:

Het financieel perspectief 2020-2023 ziet er in dit voorbeeld als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat				
PPN 2020 na voorbeeld 2				
- sociaal domein	-	-/- 1.716	-/- 1.716	-/- 1.277
- overige	=	<u>1.637</u>	<u>1.339</u>	<u>1.283</u>
Totaal	-	-/- 79	-/- 377	6
Weerstandsratio	1,2	1,2	1,1	1,1

Weerstandsratio:

De weerstandsratio daalt in dit scenario naar: 1,1

Conclusie bij voorbeeld 2:

De gemeente Alblasserdam:

- voldoet in dit scenario wel aan het criterium van een structureel sluitende begroting waarop de toezichthouder toetst.
- heeft in dit scenario onvoldoende weerstandsvermogen om de tekorten in 2020 tot en met 2022 uit het weerstandsvermogen te kunnen dekken, indien de raad 1,4 als minimale weerstandsratio blijft aanhouden.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambitie om de woonlasten voor inwoners en ondernemers niet te laten stijgen wel, deels of niet in stand houden. Dit is afhankelijk van de keuze van de te treffen maatregelen vanaf 2021.
- kan zonder aanvullende maatregelen de ambities uit de Samenlevingsagenda 2.0 in de jaren 2021 t/m 2023 wel, deels of niet uitvoeren. Dit is afhankelijk van de keuze van de te treffen maatregelen vanaf 2021.

De gemeente Alblasserdam is in staat om één jaar te wachten met het treffen van definitieve maatregelen. Het is dan wel noodzakelijk om de minimale weerstandsratio te verlagen van 1,4 naar 1,1 en lijnen en maatregelen te benoemen in het meerjarenperspectief 2021-2023.

Kaderstelling door gemeenteraad:

In het lokaal-democratisch proces heeft de raad de taak en verantwoordelijkheid van richting geven aan het college. Wij kijken er naar uit de discussie met u te voeren over de kaders die de raad aan het college wil meegeven voor het opstellen van de begroting 2020. Welke inzet verwacht de raad van en welke kaders geeft de raad mee aan het college op de knoppen waaraan de gemeente kan draaien om tot een structureel sluitende begroting binnen een solide financieel beleid te komen. Denk hierbij aan de volgende puzzelstukken:

- Rijksmiddelen: lobby naar het rijk voor voldoende macro budget. Welk deel van de financiële opgave zou door extra middelen van het Rijk moeten worden opgelost?
- Regionale task force: welk deel van de financiële opgave zou door oplossingen van het regionale traject met de task force moeten komen?
- Lokaal:
  - Weerstandsvermogen: welke ondergrens wenst de raad aan te houden voor de weerstandsratio? Welk deel van de reserves mag incidenteel worden ingezet om voldoende tijd te krijgen om de structurele baten en lasten weer met elkaar in evenwicht te brengen?
  - Ambities en voorzieningenniveau: voor welk deel van de financiële opgave dient het college bij te sturen, te temporiseren op het uitvoeren van de ambities? Wil de raad al bezuinigen op het voorzieningenniveau en in welke mate?
  - Woonlasten: met welk percentage wil de raad de woonlasten laten stijgen als het vangnet in het sociale domein in het gedrang komt? Wil de raad de woonlasten ook laten stijgen om toch een deel van de ambities te kunnen realiseren?

4. Van Perspectiefnota naar begroting

Algemene beschouwingen

Deze Perspectiefnota wordt behandeld in de raad tijdens de Algemene beschouwingen op 9 en 10 juli 2019. Het college vraagt de raad zich in ieder geval uit te spreken over de door het college geschetste lijnen Rijk, Regio en lokaal en richting te geven aan het college over de mate waarin het aan de knoppen, zoals het weerstandsvermogen, de lokale lasten, het ambitieniveau en het voorzieningenniveau in het dorp, kan draaien richting een sluitende begroting.

Naast deze Perspectiefnota komt er voor de zomer nog aanvullende relevante informatie beschikbaar zoals een raadsinformatiebrief over de effecten van de mei-circulaire 2019, de bevindingen en adviezen van de task force sociaal domein, de omdenknotitie van de serviceorganisatie jeugd en het regionaal plan sociaal domein van de SDD. Deze informatie komt deels kort voor de algemene beschouwingen en deels nog na de algemene beschouwingen beschikbaar.

Op weg naar een sluitende begroting

In de zomermaanden gaat het college samen met de andere Drechtstedengemeenten en de Sociale Dienst Drechtsteden en de Serviceorganisatie jeugd aan de slag met de verdere uitwerking van voorstellen. Het college zal er aan werken om binnen de kaders die uw raad meegeeft tijdens de algemene beschouwingen voorstellen in samenhang concreter uit te werken. In deze uitwerking worden de financiële effecten op zowel de begrotingen van de gemeenten als de begrotingen van de GRD en GR DGJ in beeld gebracht.

Op dinsdag 10 september 2019 zal de raad een vervolg geven aan de algemene beschouwingen. Aan de hand van de concreter uitgewerkte voorstellen kan de raad dan richting geven aan de keuzes die in de begroting 2020 worden verwerkt. Het is daarbij van belang dat ook bij de gemeenschappelijke regelingen bestuurlijk nog besluitvorming plaatsvindt over de voorstellen en aanpassing van de begrotingen van deze gemeenschappelijke regelingen voor of gelijktijdig met de besluitvorming over de begroting 2020 van de gemeente Alblasterdam.

De behandeling van de begroting 2020 staat gepland op dinsdag 12 november 2019.